

Περίληψη Ερευνητικής Πρότασης

«Η επίδραση που ασκεί η αειφόρος διαχείριση των Τοπίων, των Τόπων και των πόρων τους στην ελκυστικότητα μιας περιοχής και στην αρμονική και ισόρροπη τοπική ανάπτυξή της. Η περίπτωση ενός Τοπιακού συμπλέγματος στη δυτική Μεσσηνία προς το Ιόνιο πέλαγος.»

Υποψήφιος Διδάκτωρ: Αθανάσιος Φωτόπουλος

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: Δασούση Χριστίνα

Θεωρητικός προβληματισμός

Η παρούσα εργασία έχει σαν σκοπό να εξετάσει εάν επιδρά η αειφορική διαχείριση και εκμετάλλευση των πολιτισμικών, φυσικών και ανθρωπίνων πόρων στην Τοπική Ανάπτυξη μιας περιοχής και σε ποιο βαθμό. Σημειώνεται επίσης ότι η μελέτη της μέχρι και σήμερα ελληνικής και ξένης βιβλιογραφίας, θα συμβάλλει στην ανάδειξη του διεπιστημονικού γνωστικού πεδίου της έρευνας που θα πραγματοποιήσουμε.

Η αειφόρος ανάπτυξη βασίζεται σε τρεις πυλώνες: Το περιβάλλον, την οικονομία και την κοινωνία. Επίσης πρέπει να αναπτύσσεται καθέτως σε όλα τα επίπεδα (διεθνές, περιφερειακό, εθνικό, τοπικό ακόμα και οικιακό). Το ισχυρό τρίπτυχο “πολιτισμός – περιβάλλον – τοπική ανάπτυξη”, είναι τρεις όροι που είναι άρρηκτα συνδεδεμένοι και η ισόρροπη σχέση τους είναι αναγκαία συνθήκη για την όλο και μεγαλύτερη ανάπτυξη μιας περιοχής. Δεν πρέπει να αγνοείται ότι η πολιτιστική κληρονομιά κάθε τόπου είναι αυτή που τον κάνει ξεχωριστό από όλους τους άλλους. Αν δεν υφίσταται αυτή ή αν δε διαφυλαχτεί, θα χαθεί ο πιο σημαντικός συνδετικός κρίκος της τοπικής κοινωνίας και άρα και η ισχυρή κοινωνική συνοχή της. Όταν μια τοπική κοινωνία συμμετέχει στις πολιτιστικές δραστηριότητες, δίνεται αυτόματα η ευκαιρία στα μέλη της να συνάψουν δεσμούς επαφής και επικοινωνίας και ταυτόχρονα καταπολεμάται ο κοινωνικός αποκλεισμός των ατόμων που ανήκουν στις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες.

Το ελληνικό τοπίο είναι ο κατεξοχήν εκφραστής της ταυτότητας της χώρας μας και ως τουριστικός προορισμός ένας από τους βασικότερους οικονομικούς πόρους της. Οι στόχοι της «Ευρωπαϊκής Σύμβασης του τοπίου» που κυρώθηκε το 2010 από το Ελληνικό Κοινοβούλιο, είναι η προώθηση της προστασίας των τοπίων, η διαχείριση και ο σχεδιασμός τους και η οργάνωση της Ευρωπαϊκής συνεργασίας σε ζητήματα τοπίων, και προωθεί κατ'αρχήν την αναγνώριση των τοπίων ως ένα συστατικό του ανθρώπινου περιβάλλοντος, ως μία έκφραση της ποικιλίας της κοινής πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς και ως θεμέλιο της ταυτότητάς τους.

Η τοπική ανάπτυξη (local government) ουσιαστικά, είναι μια άλλη μορφή περιφερειακής ανάπτυξης που περιέχει τους τοπικούς φορείς και τις τοπικές επιχειρήσεις, πάνω στα οποία θα στηριχτεί η διαδικασία της ανάπτυξης. Βασικός της στόχος είναι η βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων. Βάσει θεωρητικών προσεγγίσεων εξάλλου, η τοπική ανάπτυξη παράγεται εκ των έσω ή αλλιώς ενδογενώς. Η «ανάπτυξη από τα πάνω», σύμφωνα με την οποία οι πρωτοβουλίες και οι αποφάσεις λαμβάνονται από την κεντρική εξουσία, είναι εκ διαμέτρου αντίθετη με την «ανάπτυξη από τα κάτω» κατά την οποία γίνεται σωστός σχεδιασμός και ενεργοποιούνται οι διαθέσιμοι τοπικοί πόροι και η ενδογενής δυναμικότητα. Αναμφισβήτητα, η ενεργοποίηση του δυναμικού μια τοπικής κοινωνίας επιφέρει μία στρατηγική ενδογενούς ανάπτυξης και εν τέλει μια ανάπτυξη με πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα.

Ερευνητικά ερωτήματα

Σημειώνεται ότι, το ερευνητικό μας πεδίο είναι παρθένο και τα ερευνητικά ερωτήματα που παραθέτουμε, θα αποτελέσουν σημείο αναφοράς στη διερεύνησή μας.

➤ Ερευνητικά ερωτήματα

1. Ποια είναι η υφιστάμενη κατάσταση των πολιτισμικών και λοιπών πόρων των ευρύτερων περιοχών ανά κλίμακα (τοπική, περιφερειακή, εθνική);
2. Εφαρμόζονται ορθές μέθοδοι για την εκμετάλλευσή τους ούτως ώστε να επιτυγχάνεται η αειφορία ή όχι; Αν ναι σε ποιο βαθμό;
3. Η ορθή εκμετάλλευση αυτών επιφέρει πολλαπλασιαστικά αποτελέσματα σε έναν τόπο ούτως ώστε να επακολουθήσει η τοπική ανάπτυξη αυτού;
4. Έχει επιτευχθεί έως σήμερα η ισόρροπη ανάπτυξη στη δυτική Μεσσηνία και σε θετική περίπτωση σε ποιο βαθμό;
5. Τα υφιστάμενα έργα υποδομής έως σήμερα είναι εφάμιλλα σε ποσοστό και ποιότητα με την ελκυστικότητα της περιοχής;
6. Επιδρά η αειφορική διαχείριση των πόρων στην ισόρροπη τοπική ανάπτυξη;
7. Συμβάλλει σε αυτό η τοπική οικονομία; Υφίστανται στην περιοχή επιχειρήσεις τοπικές, τουριστικές κλπ. που να συμβάλλουν με τη σειρά τους στην τοπική ανάπτυξη;
8. Ποια είναι η οικονομική κατάσταση και το βιοτικό επίπεδο της τοπικής κοινωνίας;

➤ Ερευνητικές υποθέσεις

1. Με τις μέχρι σήμερα έρευνες, έχει αποδειχθεί ότι η ορθή διαχείριση των πόρων και κατ' επέκταση η αειφορική διαχείριση εξασφαλίζει το μέλλον των επόμενων γενεών.
2. Όλοι οι πόροι ανεξαρτήτως φύσεως και μορφής, δεν είναι ανεξάντλητοι. Κάποιοι μάλιστα διατρέχουν κίνδυνο εξαφάνισης από τις επιπτώσεις της αλόγιστης χρήσης και την κλιματική αλλαγή.
3. Οι ενωμένες τοπικές κοινωνίες διαθέτουν ισχύ διόλου ευκαταφρόνητη ως προς τη δυνατότητα που έχουν να διαπραγματεύονται το μέλλον τους.
4. Η παρατεταμένη περίοδος της οικονομικής δυσπραγίας που διανύουμε, είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση του πληθυσμού στην επαρχία. Οι νέοι γυρίζουν στους τόπους που μεγάλωσαν.

Κύρια ερευνητική προσέγγιση/μέθοδος

Η μεθοδολογία που θα χρησιμοποιηθεί για την εκπόνηση της έρευνας είναι τόσο η πρωτογενής έρευνα (συνεντεύξεις) όσο και η δευτερογενής (διαδίκτυο, βιβλιογραφία). Επίσης, τα ερωτηματολόγια κλειστού τύπου, πρόκειται να μας δώσουν σημαντικά ποσοτικά στοιχεία.

Το ερευνητικό μας πεδίο δεν έχει ιχνηλατηθεί ως και σήμερα. Για τον λόγο αυτό, θα χρησιμοποιηθεί τόσο η ποιοτική όσο και η ποσοτική μέθοδος. Οι ανωτέρω μεικτές μέθοδοι έρευνας θα λειτουργήσουν συμπληρωματικά, προσφέροντάς μας μια πληρέστερη ερευνητική προσέγγιση και δίνοντάς μας απαντήσεις σε ένα ευρύτερο φάσμα ερευνητικών ερωτημάτων.

Επιπροσθέτως, στην παρούσα έρευνα θα χρησιμοποιηθεί το σημαντικότερο εργαλείο της ανάλυσης SWOT. Η συγκεκριμένη ανάλυση κρίνεται βάσιμα ότι θα βοηθήσει καθοριστικά στη δημιουργία των επιδιωκόμενων αλλά και υλοποιήσιμων αποτελεσμάτων.

Προσδόκιμα αποτελέσματα

Οι πολιτισμικοί πόροι της κάθε τοπικής κοινωνίας, μπορούν ύστερα από κατάλληλη εκμετάλλευση να αποτελέσουν βασικά αναπτυξιακά εργαλεία τόσο για την ίδια την κοινωνία όσο και την Τοπική Αυτοδιοίκηση γενικότερα. Από τα ευρήματα της έρευνας εκτιμάται ότι θα συναχθεί το αποτέλεσμα πως οι πολιτισμικοί πόροι συμβάλλουν τα μέγιστα στην Τοπική Ανάπτυξη μιας περιοχής με πολλαπλασιαστικά θετικά αποτελέσματα.

Τέλος, τα συμπεράσματα της έρευνάς μας, κρίνουμε ότι θα μπορούσαν να συλλεχθούν και να ληφθούν υπόψη σε επίπεδο κρατικών φορέων, ιδιωτικών τοπικών επιχειρήσεων καθώς και ντόπιων παραγωγών και κατοίκων.

Summary of Research Proposal

"The impact of the sustainable management of landscapes, places and their resources on the attractiveness of a region and its harmonious and balanced local development. The case of a landscape complex in western Messinia towards the Ionian Sea."

Phd Candidate: Athanasios Fotopoulos

Supervisor Professor: Daousi Christina

Theoretical reflection

The purpose of this paper is to examine whether the sustainable management and exploitation of cultural, natural and human resources affects the local development of a region and to what extent. It is also noted that the study of the Greek and foreign literature to date will contribute to the promotion of the interdisciplinary field of knowledge of the research we will carry out.

Sustainable development is based on three pillars: the environment, the economy and society. It must also be developed vertically at all levels (international, regional, national, local and even domestic). The powerful triptych "culture - environment - local development" are three conditions that are inextricably linked and their balanced relationship is a necessary condition for the increasing development of a region. It should not be ignored that it is the cultural heritage of each place that makes it special from everyone else. If it does not exist or if it is not preserved, the most important link between the local community and hence its strong social cohesion will be lost. When a local community participates in cultural activities, its members are automatically given the opportunity to conclude contact and communication links and at the same time the social exclusion of people belonging to vulnerable social groups is combated.

The Greek landscape is the main expression of the identity of our country and as a tourist destination one of its main economic resources. The objectives of the "European Landscape Convention", ratified in 2010 by the Greek Parliament, are to promote the protection of landscapes, their management and planning and the organization of European cooperation in landscape matters, and promotes in principle the recognition of landscapes as a component of the human environment, as an expression of the diversity of the common cultural and natural heritage and as a foundation of their identity.

Local government is essentially another form of regional development that contains local actors and local businesses on which the development process will be based. Its main objective is to improve the standard of living of the inhabitants. On the basis of theoretical approaches, local development is produced from within or else endogenously. The 'development from the top', according to which initiatives and decisions are taken by the central authority, is diametrically opposed to 'development from the bottom' in which proper planning is carried out and available local resources and endogenous capacity are activated. Undoubtedly, the activation of the potential of a local society brings about a strategy of endogenous development and ultimately a development with multiplier effects.

Research questions

It is noted that our research field is pristine and the research questions we cite will be a reference point in our investigation.

➤ *Research questions*

1. What is the current situation of the cultural and other resources of the wider regions by scale (local, regional, national)?
2. Are good methods in place to exploit them in order to achieve sustainability or not? If so to what extent?
3. Does the proper exploitation of these produce multiplier effects on a place in order to follow its local development?
4. Has balanced development been achieved to date in western Messinia and, in a positive case, to what extent?
5. Are existing infrastructure projects to date comparable in percentage and quality to the attractiveness of the area?
6. Does sustainable resource management affect balanced local development?
7. Does the local economy contribute to this? In this area, exists local, tourist, etc. businesses which in turn contribute to local development?
8. What is the economic situation and standard of living of the local community?

➤ *Research cases*

1. Researches to date has shown that proper management of resources and, by extension, sustainable management ensures the future of future generations.
2. All resources, regardless of nature and form, shall not be inexhaustible. Some are even at risk of extinction from the effects of reckless use and climate change.
3. United local communities have a lot of power in their ability to negotiate their future.
4. The prolonged period of economic hardship that we are going through, has resulted in an increase in the population in the province. Young people go back to the places they grew up.

Main research approach/method

The methodology to be used for the preparation of research is both primary research (interviews) and secondary research (internet, literature). Also, the closed-type questionnaires are going to give us important quantitative data.

Our research field has not been traced to this day. For this reason, both the qualitative and quantitative methods will be used. The above mixed research methods will complement us, offering us a more complete research approach and giving us answers to a wider range of research questions. In addition, the most important tool of SWOT analysis will be used in this research. This analysis is well founded to help to create the desired and achievable results.

Expected results

The cultural resources of each local community can, after appropriate exploitation, be key development tools for both society itself and local government in general. From the findings of the research, is estimate that the result will be that

cultural resources contribute the most to the Local Development of a region with multiplier positive results.

Finally, the conclusions of our research, we consider that they could be collected and taken into account at the level of government agencies, private local businesses as well as local producers and residents.